

savjet. I moći će njihov novi župnik da ih, još konkretnije od njihova zavičajnog župnika, upozori na pogibli i napasti grada. I da im kaže gdje su crkve, kad su mise, u koje se vrijeme mogu ispovjediti. I da ih — ako ima kartoteku — u nju ubilježi. Mogao bi se onda za njih dalje interesirati. Mogao bi utvrditi gdje stanuju. Mogao bi im evidentirati djecu: za vjeronauk, za sakramente.

A isto bi tako, »mutatis mutandis«, trebalo postupati kad nam evidentirani i poznati vjernici sele iz jednoga grada u drugi. Mogli bi i oni sa sobom ponijeti obiteljsku izvjesnicu i »testimonijale«. Po sasvim analognoj proceduri.

Ne znam, šta svećenička braća o tom misle. Ali ideja, izgleda, nije ni loša, ni nekorisna, ni neostvariva.

Učinimo bar ono, što možemo! Makar ono najmanje! Bolje išta nego ništa!

Dr ČEDOMIL ČEKADA

BOGORODICE DJEVICE PREČISTI ZARUČNIK

(Sv. Pijo X)

5. LIK SVETOG JOSIPA

Prirođeno je ljudskom srcu da o onome što ljubi, želi i što više saznati. Iz te želje i potrebe već u prva vremena kršćanstva širile su se među pobožnim vjernicima mnoge vijesti o Isusu i Mariji koje se nisu nalazile u Svetom Evanđelju. Mogle su to biti i istinite vijesti, ali se događalo da je u nepromišljenoj revnosti mnogo toga i izmišljano. Tako su nastale razne legende o Isusu, o njegovu djetinjstvu, o njegovim roditeljima i učenicima. Pa da se te priče lakše prime u kršćanskom puku, više puta su ih širili pod imenom nekoga od apostola ili Isusovih učenika. Tako nastadoše apokrifna evanđelja, poslanice, otkrivenja i slično. Od usta do usta širile se izmišljene priče, prepričavale se, prepisivale. S vremenom je nastala i vrlo opsežna apokrifna literatura. U njoj ima i lijepih pjesničkih elemenata, što je onda poticalo umjetnike da se njima koriste u svojim djelima i dalje ih razgrađuju. Njihovi izdanci djeluju i danas.

1. I oko lika svetog Josipa, koji je u Evanđelju spomenut po imenu samo četrnaest puta, a sve što je o njemu rečeno ne obuhvata ni četrdeset redaka, isplela se bujna pavit legende i priče. Možda je najbujnija u takozvanom Pseudo-Tominu evanđelju i u Povijesti Josipa Tesara. Od svih nemogućih izmišljotina najnezgodnija je ona o starosti sv. Josipa

I tu misao, da je sv. Josip bio starac kad je uzeo Mariju, prihvaćaju mnogi slikari pa stadoše slikati sv. Josipa kao sijeda i mrtva starca: poznata je ona, inače lijepa, slika na kojoj Gvido Reni prikazuje našega Sveca s gustom bijelom kosom i bradom, s naboranim čelom. A ima ih i još mnogo sličnih, pa i »gorih«. Ali u početku nije bilo tako. Među spomenicima stare kršćanske umjetnosti na kojima je prikazan lik svetog Josipa, možda je najstariji (a meni je svakako najmiliji) onaj vrlo oštećeni, no još jasno vidljivi ulomak »svete Obitelji« iz Katakomba sv. Sebastijana u Rimu. Tu vidimo Gospu s malim Isusom na krilu, a iza njih stoji sv. Josip, upirući zanesen pogled, pun ljubavi, u svoje nebesko Dijete: prikazan je kao lijep mlad čovjek, bez brade (v. L'illustrazione vaticana, 1933, božićni broj, num. 23, str. 918). Možda sto i više godina poslije toga, susrećemo lik sv. Josipa i na glasovitom mozaiku što ga je Siksto III dao izraditi na trijumfalnom luku u crkvi sv. Marije Velike u slavu efeskoga koncila (431), a kasnije će ga dati veličanstveno obnoviti Pijo XI slaveći 1500-godišnjicu istoga sabora. Na mozaiku je prikazan sv. Josip u času kad mu anđeo navješćuje da se ne boji uzeti k sebi svoje žene Marije. Tu je sv. Josip u muževnoj dobi, s bradom, ali ne kao starac. Istom kasnije će prevladavati starački lik. Danas već i slikari shvaćaju da se ne treba obzirati na legendarne izmišljotine.

Sv. Luka kazuje da su Isusa smatrali za sina Josipova (Lk 3, 23). Bog je htio da se istom postepeno svijetu objavi božanstvo Isusa Krista. Zato je i odredio da se rodi od udate Djevice; trebala je i ona i njezino Dijete čovjeka dosta jaka i sposobna da ih čuva, da ih hrani, da se brine za njih. A starac od 91 godine ne bi to mogao. I njegova ženidba bi bila sablazan i na ruglo u Nazaretu! Ne; Josip je morao biti u najljepšem cvatu mladosti i snage kad mu je Bog povjerio Mariju i Isusa. Prof. Stano drži vjerojatnim da mu je bilo oko 30 do 40 godina kad se vjenčao. Meni se, ako smijem reći, čini vjerojatnijim da je to bilo oko njegove 24. do 30. godine.

A onaj što je u svom apokrifu prvi napisao da je on tada već bio mrtvi starac, možda je htio na taj način priprostim vjernicima predočiti nemogućnost da je on mogao biti otac Isusov, pa da lakše vjeruju u djevičanstvo njegove Majke, u doba kad su razni krivovjerci brbljali protiv te Marijine jedinstvene povlastice. Nakana mu je bila dobra, ali pamet mu nije mnogo vrijedila. Baš to, čime je on htio dokazivati Marijino djevičanstvo, govorilo je protiv njega.

Nipošto! Josip nije bio starac, nego mlad čovjek kad je postao mužem Marijinim. I nije bio udovac, nego djevac, kakav je ostao do smrti. A ako se ne varam, mora da je bio i vrlo pristao mladić, najljepši među nazaretskim momcima, dostojan ljepote Marijine, koja je svakako bila najljepša djevojka. Oni su odgojili Isusa, najljepšega među sinovima ljudskim.

2. Fizička ljepota Josipova odrazivala je njegovu duševnu i duhovnu ljepotu, koje su je beskrajno nadmašivale. U lijepom razmišljanju »Sv. Josip i naše svećeništvo«, Abbé Courtois (Pred licem Gospodnjim IV 69—85, preveo Č. Kos) donosi na kraju misao sv. Bernardina Sienskoga, kojega su nazvali »Josipovim doktorom«: — Sv. Josip je čovjek najčistiji u svom djevičanstvu, najdublji u svojoj poniznosti, najžarči u svojoj ljubavi i najuzvišeniji u svojoj kontemplaciji. — Tu je ukratko kazano sve o duhovnom liku sv. Josipa. A samo razmatranje tako je duboko i ugodno da ga živo preporučujem braći svećenicima. Ujedno bi bilo dobro — radi slučaja da u svojim crkvama ili kapelama želimo postaviti na oltar sliku sv. Josipa — pomnjivo proučiti bilješku 148 (str. 128) u kojoj P. Piat ističe, da našem Svecu ne treba »bijela kosa i srebrna brada... da bi ulijevala poštovanje«.

Tko je imao sreće da u milanskoj Pinakoteci »di Brera«, pod br. 472 vidi izvornik poznate Rafaelove slike: Sposalizio (Djevičino vjenčanje), koja je u milijunima kopija raširena po svemu svijetu, morao je ostati zapanjen pred izražajnošću Josipova lica, koju je divni umjetnik nenadmašivo znao dočarati na svom remek-djelu!

3. Svi koji su pisali o sv. Josipu ističu činjenicu, da se o njemu ne samo vrlo malo govori u sv. Evanđelju nego nam nije zabilježena ni jedna jedincata njegova riječ. Zato ga i stavljaju redovnicima za uzor svete šutnje. Ta je šutnja odraz duboke duhovnosti, pa je sv. Josip s pravom označen kao zaštitnik svih koji se posvećuju duhovnom životu. Slikar je stavio u Svečevu ruku i legendarni procvjetali štap, simbol njegove duše, koja je cvala i mirisala svim krepostima. Pa onda onaj smireni, a pun poštovanja gest — stavljanje vjenčanog prstena na Marijin prst. Osjećaj velike dužnosti koju na se preuzima; svijest jedinstvene službe koja mu se povjerava; ljubav prema odabranici svoga srca; vjernost na život i smrt — sve je to izraženo u tom gestu. I čitava slika je kao komentar ili bolje kao u boje i crte pretvorena misao svetog Bernardina, koju smo gore naveli.

A kako je samo Bernardin govorio o sv. Josipu! I sv. Leonard Portomauricijski. Još je i sada — poslije četrdeset i više godina — u meni živ onaj utisak što su ga na mene učinile one plamene riječi velikog misionara kad sam ih prvi put čitao. Ali ne samo oni. Poslije Bernardinovih vremena svi su se veliki crkveni govornici natjecali da pred Josipove noge stave najljepše cvijeće svoje vještine i svoga žara za njegovom slavom. I svi veliki bogoslovci novijih vremena daju mu sve više mjesta u svojim naučnim radovima i umnim raspravama. Dakako, ima i pretjeravanja. Tako je, na primjer, 1907. — upravo za vladanja sv. Pija X, toga velikog štovatelja sv. Josipa, prvog pape, kojemu je Josip bilo krsno ime — sv. Oficij zabranio knjigu »El inmaculado san José« (J. D. Corbató). No nije pretjeravanje, ako slijedeći princip što ga je postavio Papa Leon XIII u svojoj enciklici Quamquam pluries, koju bismo mogli nazvati »Magna charta« sv. Josipa: — Nema sumnje da se Josip preodličnom dostojanstvu Majke Božje primakao više nego itko drugi — uvaženi bogoslovci tvrde da je očišćen od istočnoga grijeha u krilu svoje majke. Lépicier, pače, drži da je bio i utvrđen u milosti.

Na sve izvanredne darove kojima je ukrasio Bog Marijina zaručnika, sv. Josip je savršeno odgovarao svojom herojskom suradnjom s Milošću. U tom smislu najglavniji potez na njegovu svetačkom liku je ona bezuvjetna poslušnost Božjemu glasu i spremnost da izvrši sve što od njega zatraži Bog. Anđeo mu u Božje ime naređuje da ne ostavlja svoje Žene, i on »učini kako mu je naredio anđeo Gospodnji« (Mat. 1, 24). Kad mu je anđeo rekao da bježi s Djetetom i njegovom Majkom u Egipat, on »se diže noću, uze Dijete i njegovu Majku, te ode u Egipat« (Mat 2, 13—14). Poslije Irudove smrti naređuje mu opet anđeo da se vrati u Izrael, i on odmah »ustade, uze Dijete i njegovu majku te ode u izraelsku zemlju«, a malo kasnije »nakon što primi u snu naputak (od Boga) ode u pokrajinu Galileju« (Mat 2, 19—22). Savršen posluš Božjoj Volji, bez odlaganja, bez mrmljanja, bez traženja razloga! Ne vidimo li tu isti duh, kakav se odražuje u onoj riječi njegove svete Zaručnice: — Neka mi bude po riječi tvojoj!

Kasnije će Isus u svom glasovitom odgovoru na pitanje, koje je sam sebi postavio: — Tko su moja braća? — ustvrditi: — Tko god vrši volju moga nebeskog Oca, on mi je: brat, sestra i majka (Mat 12, 48—50). — Tu je volju najsavršenije vršila njegova rođena Majka, a za njom njegov djevičanski

otac Josip, i zato su njih dvoje najsavršeniji njegovi sljedbenici: dva divna lika svetosti...

O blago tebi, Josipe, vjerni službeniče Božji! Tvoj divni lik nam sja uz još divniji Marijin kao najsajjniji od svih uz Isusov božanski prijesto!

F. S. PETROV

DOPIS PREUZV. SPLITSKOG BISKUPA

Poštovani oče uredniče,

U posljednjem broju Vašeg lista otisnut je članak »Što je irenizam«, napisan od o. M. Kirigina. Pri koncu svoga članka o. Kirigin poziva one, koji »drukčije misle« od njega o »irenizmu«, »da se jave, makar pseudonimom, pa da se pojmovi raščiste«.

Potaknut tim riječima upravljam za Vaš list ovih nekoliko mojih misli, da doprinesem raščišćavanju pojmova o »irenizmu«.

Dozvolite da Vam ovom prigodom dostavim i još neke moje opaske, koje se tiču liturgijskog jezika, obnavljanja đakonata i oltara prema puku, da ih, prema svojoj uviđavnosti, objavite u Službi Božjoj.

Napominjem, da pišem ove retke kao privatna osoba. A budući da mi ne leži u prirodi zakulisna borba, pa ni ova, da se tako izrazim, »irenistička« borba ideja, to se neću potpisivati pseudonimom.

1. Irenizam kao metoda borbe za sjedinjenje kršćanskih crkava.

Jasno je, da, apsolutno govoreći, mogu postojati dvije vrste irenizma: umjereni i neumjereni ili lažni irenizam. Irenizam naime znači miroljubivost ili mirotvorstvo, kojemu Gospodin obećaje blaženstvo i s kojim Sv. pismo identificira samoga Gospodina (Ipse et Pax nostra itd.). I tko bi se mogao usuditi ustvrditi, da mi nismo dužni prema svim krštenim i nekrštenim ljudima biti puni ljubavi, poniznosti, opraštanja, strpljivosti do mučeništva itd.

Ali o. M. Kirigin piše: »Isto tako treba izbjegavati sve što nas rastavlja« (str. 180). Eto s tom se rečenicom ne slažem. Ona svakako izražava pretjerani irenizam. Također se ne slažem s ovom rečenicom o. Kirigina: »Vjerske razlike nije moguće premostiti, nego putem irenizma« (str. 180). Pok. sv. otac Pio XII je u enciklici »Humani generis« osudio »irenizam«, jer je pod tim terminom htio označiti »falsum ireni-